مقدّمه

ملا محمدباقر مجلسی به نسبت تأثیرگذاری آثارش بر نسلهای آینده، ستایشها و نقدهایی بسیار برانگیخته است. شاید بتوان گفت که دربارهٔ هیچ عالِمی شیعی حرف و سخن به این اندازه نیست. اغلب آثار و نوشتارها دربارهٔ مجلسی نیز خالی از موضعگیری جانبدارانه یا مخالفانه دربارهٔ شخص، شخصیت و آثار او نیستند. از دیگرسو با همهٔ اینها، شناخت عموم دربارهٔ مجلسی زیاد نیست، ضمن این که بسیاری از آثارش هنوز تازه به تازه چاپ می‌شوند و شمارگان آنها بالاست.

در این کتاب کوشش بر این بوده است که با توجه به بعضی نیازهای زمان و برخی آگاهیهای لازم، شناختی نزدیک

به واقعیت از جایگاه خانوادگی، اجتماعی، تاریخی و علمی مجلسی برای خواننده به دست آید بی‌آن که نقدهای عمده و ذهنیت‌ساز نسلهای اخیر نسبت به مجلسی نادیده گرفته شود، کاری غیرقابل دفاع توجیه شود، کاری قابل دفاع محکوم گردد یا همهٔ ادعاهای ناقدان یا هواداران مجلسی به تأیید برسد.

در این موارد نباید این نکته را از نظر دور داشت که یکی از آفتهای هر پژوهش علمی، عمل اجتماعی و تکاپوی حقجویانه، معصوم‌انگاریِ شخصیتهای غیرمعصوم است.

س.ع.م. رفیعی

مرداد ۱۳۸۱